

Årsmødet på Askov Højskole 1982

Årsmødet på Askov fandt sted efter indbydelse fra Historisk Samfund for Ribe Amt, Ribe Amts Museumsråd og Ribe amts lokalhistoriske arkiver i 100-året for andelsbevægelsens start, der fandt sted i Ribe amt. Årsmødet, der afholdtes i dagene 27.–29. august, havde 263 tilmeldte deltagere.

Om eftermiddagen den 27. august holdt Dansk kulturhistorisk Museumsforening sit repræsentantskabsmøde. Aftenen var planlagt som en diskussionsaften over emnet »Studiet af de folkelige bevægelser – status og hvordan kommer vi videre?« Indlederne var arkivleder Mogens Thøgersen og universitetslektor Claus Bjørn. I det følgende bringes et resumé af indledernes indlæg.

Den første af de to indledere, *Mogens Thøgersen*, Hjørring, beskæftigede sig især med tilvejebringelsen af kildegrundlaget for studiet af »Forenings-Danmark«. Emnet kan meget vanskeligt studeres uden inddragelse af lokalt kildemateriale, og han betegnede den stedfundne indsats med indsamling og sikring af de lokale arkivalier som særdeles væsentlig. Med de igangværende kampagner har indsamlingen nu fundet sted i halvdelen af landets amter, selv om det kun er 5 år siden, at den første kampagne afholdtes. Samtidigt var det nu vigtigt at tage kampagnerne som redskab til forskningen i foreningslivet op til vurdering.

Indlederen gennemgik derefter de udviklingstendenser, der havde kunnet konstateres m.h.t. kampagnerne, idet han kritisk vurderede de direkte og indirekte resultater af arbejdet. Specielt beskæftigede han sig med kampagnernes konsekvenser for lokalarkivstrukturen, og med spørgsmålet om, hvorvidt de opnåede resultater i tilstrækkelig grad stod mål med de efterhånden meget store ressourcer, som var anvendt. Forholdet var efter indlederens mening det, at man i for høj grad var kørt videre efter det fastlagte mønster uden at tage kampagnerne og deres mål op til fornyet vurdering i lys af de opnåede erfaringer og den øgning af ressourcerne, som var sket i forhold til de første kampagner. Konkurrencemomentet og prestigehensyn forhindrede måske også de enkelte amter i at slå ind på nye veje i kampagnernes udformning; måske var de i for høj grad blevet et spørgsmål om kvantitet. Efter indlederens mening skulle man ved de fremtidige kampagner i langt højere grad satse på en kvalitativ forbedring af kampagnerne. Dette kunne ske ret enkelt ved f.eks. at koncentrere kræfterne omkring bestemte geo-

grafiske områder, enkelte foreningstyper eller lignende samt ved en bredere opfattelse af foreningsbegrebet, således at f.eks. fotos, genstande, interviews, bygningsundersøgelser m.m.m. indgik i indsamlingerne. Sluttelig understregede indlederen, at en forudsætning for en mere kvalitativ indsamling var forskning i foreningslivet, idet han påpegede, at en sådan forskning glimrende og naturligt kunne foregå i lokalsamfundet i vekselvirkning mellem forskning og indsamling.

Hermed var bolden givet videre til næste indleder *Claus Bjørn*, København, der begyndte med at konstatere, at der formentlig nu var en almen forståelse af nødvendigheden af at sikre de folkelige bevægelser arkivalier, og at man forhåbenlig fik en naturlig arbejdsdeling mellem de lokalhistoriske arkiver, Erhvervsarkivet og ABA. Men man skulle gerne videre fra den blotte indsamling – materialet skulle også udnyttes. Efter hans opfattelse bar det lokalhistoriske arbejde endnu i for ringe grad præg af de mængder af arkiver, man gennem den sidste halve snes år havde fået i hus. Stoffet i årbøgerne kunne visse steder være meget traditionelt, og når man endelig tog fat på de folkelige bevægelser, så blev de enkelte foreningsdannelser behandlet isoleret. Indlederen gav eksempler herpå, og han understregede det nødvendige i at se de forskellige foreningsdannelser i deres sam- og modspil, som han ligeledes illustrerede med hjemlige og nordiske eksempler. Der var også stadig relativt udyrkede områder, og indlederen gjorde særlig opmærksom på arbejderbevægelsen i provinsen og ikke mindst på den så godt som uudforskede afholdsbevægelse, der også burde studeres i sammenhæng med andre foreningsdannelser.

Indledernes oplæg gav anledning til mange kommentarer fra forsamlingen. Det blev dog ikke så meget en diskussion af de forskningsmæssige aspekter i arbejdet med de folkelige bevægelser historie som en diskussion af de organisatoriske og økonomiske problemer i forbindelse med indsamlingskampagnerne.

Aftenen sluttede med et let traktement, hvor Vejen og Holsted kommuner var værter.

Om formiddagen den 28. august holdt Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger og Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver deres repræsentantskabsmøder. Efter frokost fandt Dansk historisk Fællesforenings repræsentantskabsmøde sted.

Dansk historisk Fællesforenings repræsentantskabsmøde på Askov Højskole den 28. august 1982

1. Valg af dirigent

Efter forslag fra formanden Vagn Dybdahl blev lektor Verner Bruhn valgt til dirigent. Verner Bruhn indledte med at konstatere, at repræsentantskabsmødet var indkaldt i overensstemmelse med vedtægterne. Da der på dette møde var en vedtægtsændring på dagsordenen, var det nødvendigt, at en tredjedel af medlemmerne var repræsenteret. Ved navneopråb og optælling af fuldmagter konstaterede dirigenten, at over en tredjedel af medlemmerne var repræsenteret. Han gav derefter ordet til formanden for aflæggelse af beretning.

2. Formandens beretning 1981-82

Medlemstallet er siden sidste årsmøde vokset med 3 museer, 12 lokalarkiver plus 1 ekstraordinært medlem under SLA, samt 9 foreninger under SLF. Hertil kommer ét direkte medlem af DHF, der nu er oppe på 629 medlemmer i alt. Jeg byder alle de nye medlemmer velkommen.

DHF må ved dette årsmøde sige farvel til to særligt veltjente medlemmer af styrelsen, nemlig næstformanden Jørgen Slettebo og Ole Warthoe-Hansen, SLF's formand.

Jørgen Slettebo vil være kendt i meget vide kredse for den indsats, der har gjort museet på Sønderborg slot til et af landets førende historiske museer. Han har nået at sidde ti år i DHF's styrelse, der har nydt godt af hans alsidighed og det besindige temperament, der ofte har været tiltrængt. – Siden 1969 har Slettebo været medlem af Fortid og Nutids redaktion. Her fortsætter han heldigvis, selv om han forlader styrelsen.

Ole Warthoe-Hansen har været medlem af styrelsen siden 1969, hvor han overtog formandsskabet for SLF efter Peter Kr. Iversen. Warthoe, der selv er en fremragende lokalhistoriker, har med et usædvanlig engagement og selvpofrelse viet en betydelig del af sit virke til det historiske organisationsarbejde. Vi ved, at han fortsat vil følge dette arbejde med interesse og ikke sige nej, når der bliver kaldt på ham – og det er der ingen tvivl om, at der vil blive.

I årets løb har et tredje styrelsesmedlem forladt DHF's styrelse, nemlig SLA's formand Jan Horskjær, der har været medlem af styrelsen siden 1979. Vi har grund til at være Jan Horskjær taknemmelige for den positive ånd, han har vist under sin deltagelse i DHF's arbejde. Forhåbentlig vil Horskjær igen finde tid til at deltage i det overordnede historiske arbejde, han med så stor dygtighed organiserede i sin tid som formand for SLA. Horskjær udtrådte i maj og blev afløst af Anders Friederichsen.

Også de øvrige styrelsesmedlemmer, særlig kas-

serer og sekretær, føler jeg trang til at takke for deres indsats i det forløbne år.

For foreningens virke har det også været af afgørende betydning, at Ministeriet for kulturelle anliggender og Statens humanistiske Forskningsråd har støttet økonomisk. Vi siger hjertelig tak for denne vigtige hjælp.

Som kassereren senere vil komme ind på, har året betydet en fortsat konsolidering af foreningens økonomi. Vigtigt har det været, at det er lykkedes at komme til en akkord vedrørende afviklingen af DHF's gæld til SLF og 16 enkeltforeninger for salget af »Danmark – en historisk billedbog«. SLF og foreningerne har nu eftergivet DHF 1/3 af gælden af hensyn til foreningens fortsatte konsolidering. En tredjedel af gælden tilbagebetales i løbet af i år. Den sidste tredjedel skal inden den 1. april 1984 indbetales til en ny fond, DHF's og SLF's støttefond af 1984. Fondens formål skal være at fremme det historiske arbejde i landet. Midlerne fra fonden kan kun bruges, når DHF's og SLF's ledelse er enige om formålet. Vi siger vore kreditorer mange tak for deres velvilje i denne sag.

I 1982 har DHF fået et mindre beløb, godt 20.000 kr., ved opløsningen af Dansk historisk Fællesfond. Denne fond blev stiftet 1944 med 7 historiske foreninger, herimellem DHF, som partcipanter. Fonden, der i de første år havde professor Aage Friis som formand, havde til formål at støtte historisk udgivervirksomhed. Inflationen udhulede imidlertid fondens betydning, hvorfor Kulturministeriet nu har tiltrådt, at fonden er blevet opløst og dens midler fordelt mellem partcipanterne. Midlerne skal fortsat anvendes til publikationsarbejde.

Generelt kan jeg sige om økonomien, at foreningen nu hviler i sig selv. Underskuddet på årsregnskabet beror mest på bogføringsteknisk fiktion, idet vi nu har nedskrevet boglagerets værdi til nul, således at boglageret ikke er opført som et formueaktiv. Dette er den normale praksis i historiske foreninger og udgiverselskaber.

Vi vil fortsat bestræbe os på ikke at tage udgiftskrævende initiativer op uden først at have sikret den økonomiske baggrund.

Bogsalget har været jævnt. Det hænger sammen med, at der ikke er udkommet nye publikationer i de senere år. Men bl.a. takket være aftenskolernes virke er der et konstant, pænt salg af især de slægts-historiske hjælpemidler. Dette betyder, at vi om en månedstid kan udsende en tredje, revideret udgave af Hans H. Worsøes Slægtshistorie – en vejledning, der udkom første gang i 1973. Denne bog er således håndbogsseriens bestseller.

Fortid og Nutids to årlige hæfter kommer fortsat med beundringsværdig præcision, takket være et velorganiseret redaktionsarbejde. Tidsskriftet dækker fortsat et bredt fagligt spektrum, også i den fyldige anmeldelsessektion. Desværre er det svært især for lidt ældre læsere at få udbytte af anmeldelserne, da de er trykt så småt, at man næsten må have en lup til hjælp for at læse dem. Fra næste

bind vil dette forhold blive ændret. Abonnements-tallet har i de senere år ligget ret konstant mellem 1300 og 1400. En hyppigere udgivelsestakt vil formentlig skaffe flere abonnenter, bl.a. ved at styrke aktualiteten i debatdelen. Derfor vil vi gå over til fire hæfter om året.

Frank Jørgensens og Morten Westrups bog om Dansk Centraladministration før 1848 foreligger i 1. korrektur og udkommer i efteråret, takket være et tilskud fra det humanistiske forskningsråd. Denne bog er den første i sin art, og den giver et vigtigt indblik i samfundstilstandene under enevælden. Samtidig bliver den et fremragende hjælpemiddel for alle de historikere, der har brug for at arbejde med arkivmateriale. Sammen med den store vejledning i Rigsarkivets ældre arkiver, der udgives af Rigsarkivet i år, vil denne bog være med til, at centraladministrationens ældre kildemateriale som aldrig før bliver åbnet for forskningen. Forhåbentlig vil den finde mange læsere i vor kreds. – DHF håber stadig at kunne virkeliggøre planerne om en fortsættelse, en bog om centraladministrationen efter 1848.

Til næste år håber vi at kunne udgive Verner Bruhns populære vejledning i at skrive lokalhistorie. Til denne bog har Knud Prange lovet at skrive om kilde- og litteratursøgning. Bogen skal ses som afløseren for det store, vejledende indledningsafsnit, der er i Johan Hvidtfeldts Håndbog for danske lokalhistorikere. – Den nye udgave af håndbog for danske lokalhistorikere, Dansk kulturhistorisk Opslagsværk, havde vi håbet at kunne få udgivet i år; men bl.a. vanskelighederne med at få bidragene ind fra forfatterne har bevirket en forsinkelse. Vi lægger imidlertid vægt på at få dette store projekt afsluttet så hurtigt som muligt.

Et projekt, der i flere år syntes at være gået i stå, er udgivelsen af Dansk historisk Bibliografi, som DHF udgiver sammen med Den danske historiske Forening. Siden sidste sommer har en ny redaktør, nemlig forskningsbibliotekar Ann Welling, overtaget arbejdet. Hun har koncentreret arbejdet om det bind, der skal omfatte tiden 1974–76 og regner med, at den afsluttende registrering vil være afsluttet inden for et halvt år. En bevilling til ikke-videnskabelig medhjælp fra det humanistiske forskningsråd har muliggjort fortsættelsen af dette arbejde. Herefter er det planen at få arbejdet med årene 1970–73 og 1977–79 afsluttet.

Arbejdet med DHF's publikationer er således i god gænge, og det er en aktivitet, vi vil søge kraftigt udbygget i de kommende år.

DHF's arbejde med Lokalhistorie i undervisningen blev midlertidigt afsluttet sidste år med opløsningen af de eksisterende koordinationsudvalg. DHF har gjort en vigtig indsats ved at starte dette arbejde, og vi vil også forsøge at føre det videre.

Et andet vigtigt projekt, DHF har været med til at sætte i gang, er arbejdet med indsamlingen af de folkelige bevægelser arkiver. Dette arbejde er stadig i gang mange steder i landet med SLA's amts-

kredse som organisatorer. Rigsarkivet har med stort udbytte organiseret indsamlingen af de folkelige bevægelser landsorganisationer. DHF's fremtidige rolle i dette arbejde kan blive vejledning i selve udforskningen af de folkelige bevægelser og deres betydning i lokalsamfundene, således som vi diskuterede det i aftes.

Hermed har jeg bragt nogle oplysninger om Fællesforeningens virke i det forløbne år. Da statsministeren, når han nu om nogle uger skal redegøre for rigets tilstand, ikke plejer at komme ind på lokalhistoriens tilstand, ja, da føler jeg mig foranlediget til at gøre dette. Vi har drøftet det i bestyrelsen og med sektionernes bestyrelser.

På Rigsarkivet får vi hver dag en stak avisudklip om det, der har været fremme i aviserne vedrørende lokalhistorie. Der er hver dag adskillige. Det er nyheder om de lokalhistoriske arkiver, der dominerer. Som regel drejer de sig om, at et eller andet aktstykke eller et gammelt bind er fundet på et loft og nu afleveret til lokalarkivet, og det fortælles, hvordan aktstykket eller bindet beretter om stedets historie.

Skulle man tro de mange notitser, da måtte det danske folk være opflammet af at dyrke lokalhistorie. Vi hørte også i formiddags, at der nu er over 300 lokalhistoriske arkiver landet over. Tænk om hver institution blot havde fem besøgende hver dag, så ville der dagligt landet over sidde op mod 2000 mennesker optaget af at skrive lokalhistorie. Gør der det? Nej, det ved vi jo godt ikke er tilfældet.

Vi ved også, at der er over 155 museer spredt over hele landet. Et stort tal af dem har professionelt uddannet personale. Det må kunne føre til noget. Nej, her er det, som om forbindelsen til det lokale samfund løsnest i disse år. Jeg ved godt, at der til gengæld udføres et stort arbejde på andre felter, og det skal også gøres.

Tager vi de lokalhistoriske foreninger. Ja, de udgiver da årbøger og også andre publikationer hvert år; men de tager også mange andre opgaver op, navnlig udflugtsarrangementer langt ud over det lokale område. I reglen har de dog et historisk sigte. Det er nyttigt (kunne i øvrigt tyde på, at vi ved siden af de lokalhistoriske foreninger burde have almenhistoriske foreninger). Men det betyder også, at megen organisatorisk kraft tappes fra det egentlige lokalhistoriske arbejde. Og årbøgernes oplag er jo ikke stærk stigende.

Er det nu et falsk billede, vi har dannet os, når vi taler om den store lokalhistoriske interesse i vor tid? Det tror jeg ikke.

Når DHF havde årsmøder i slutningen af 1940'erne var vi måske kun godt et halvt hundrede deltagere. Mange af dem var velkendte lokalhistoriske skribenter. Dette halvhundredes mennesker repræsenterede imidlertid stort set alle de institutioner og foreninger, der kunne repræsenteres.

Hvis alle institutioner og foreninger skulle være lige så stærkt repræsenteret i dag, da ville vi være

en mastodont-forsamling. Det er sådan set et held, vi ikke er det.

At der spredt ud over landet er så mange institutioner og foreninger – og tænk på, hvor mange enkeltpersoner, der står bag – er for mig et vidnesbyrd om, at der er en umådelig interesse for lokalhistorie.

Når jeg begyndte med at tegne et lidt mistrøstigt billede, så hænger det nok sammen med, at der er en hel del, der ikke fungerer i vore apparater, og måske hænger det sammen med, at vi ikke har erkendt, at lokalhistorisk behov kan dækkes på mange mange måder.

Lad os et øjeblik se på, hvordan en lokalhistorisk interesse og aktivitet kan manifestere sig. Jeg prøver at inddele i nogle grupper:

- 1) Samlervirksomhed A
Det er den, der fører til etablering af lokalhistoriske arkiver og i sin tid skabte de fleste af vore provinsmuseer.
- 2) Samlervirksomhed B
Det er den, der manifesterer sig hos den, der glæder sig over systematisk at optegne fra arkivalier, billeder, aviser m.m. – og så bliver det ikke til mere.
- 3) Skribentvirksomhed
Det er den lokalhistoriske forfatter, der studerer kildematerialet og derefter af og til skriver en artikel eller bog.
- 4) Organisationstrang
Det er den type, som måske også har sin interesse styret af 1–3 eller i hvert fald af 5 (som vi straks kommer til) og som har administrativt talent. Det er en type, vi slet ikke kan undvære, hvis det hele skal blive til noget.
- 5) Erkendetrang
Det er lysten til at indsuge lokalhistorisk viden.

Alle disse fem veje til lokalhistorie er lige respektable. Der er imidlertid ingen tvivl om, at den femte tilbøjelighed er den, der så langt samler de fleste og uden tvivl kunne samle endnu flere. Der er heller ingen tvivl om, at gruppe 3 kunne blive større. Mange i de andre grupper vil gerne træde ind i den; men føler at de mangler forudsætningerne – derfor var det, jeg i min beretning sidste år talte om undervisning i at studere lokalhistorie.

Tilbage står imidlertid, at det trods alt er mit indtryk, at interessen og behovet for lokalhistorien ikke imødekommes i tilstrækkelig grad. Det hænger uden tvivl sammen med organisatoriske apparater opbygget i den anden tid, med at de lokalhistoriske arkiver først nu er ved at være bragt på fode, at der er sket et generationsskifte i museerne, at årbøgerne kun har ændret i det ydre og fortsat i for høj grad er den eneste skriftlige form for lokalhistorie, at man kun i ringe grad har tænkt på, om der var nye veje at gå ad i formidlingen (udstillinger, film, video). Endelig ved vi heller ikke, hvor mange

der i virkeligheden interesserer sig for lokalhistorie og navnlig ikke, hvor interessen ligger.

Inden jeg om lidt kommer til min konklusion, vil jeg godt lige gøre et sidespring. Uanset hvad vi mener om de veje, vi bør følge, så vil vi ryge lige ind i problemet: amatøren contra den professionelle. Problemet findes inden for alle kulturelle aktiviteter. Det er her min opfattelse, at det er muligt at etablere et frugtbart samarbejde. Skellene mellem grupperne er ikke så store, som de var engang. Niveauet og mulighederne hos amatørerne er meget større end tidligere. Problemerne for amatørerne stikker i dag snarere i, at de ikke har den tid til rådighed, som den professionelle har.

Så tilbage til vort emne. Skal vi komme videre, må vi søge klarlagt dels hvordan situationen er, dels hvordan arbejdet bør være i fremtiden.

Vi må have at vide, hvordan det fungerer i dag i de forskellige grene af det lokalhistoriske arbejde. Bliver de lokalhistoriske arkiver til døde samlinger? Bliver de lokalhistoriske årbøger læst? Dækker museerne behovet for på deres måde at vise den lokale udvikling? Så er det sagt hårdt.

Men dernæst: Skal der arrangeres flere udstillinger evt. efter opstillede generelle modeller (det vil lette planlægningen) og på vandring med den almindelige udvikling vist, hvorefter det udfyldes med lokalt stof? Skal der arrangeres flere studiekredse om bestemte emner, eventuelt også med en centralt udarbejdet ramme? Skal der være foredragsrækker? Skal der søges kontakt med lokale filmamatører? Skal årbøgerne i højere grad suppleres med mindre publikationer om et enkelt emne? Skal man i tide søge kontakt med foreninger og virksomheder for at give deres jubilæumsskrifter et indhold, der kan gøre dem interessante for videre kredse? Skal vi søge sat nogle fjernsynsserier i gang? Skal institutioner og foreninger mere bevidst pleje pressen? Skal vi have et par rejsekonsulenter, der kan støtte virksomheden på dens forskellige områder? Er der sociale grupper eller aldersgrupper, vi ikke henvender os til?

Det var en stor mundfuld. Det er imidlertid min sikre overbevisning, at vi må arbejde med disse sager, hvis vi ikke vil risikere, at de lokalhistoriske arbejder går i stå. Og det er netop DHF's opgave at videreudvikle dette.

Der var flere kommentarer til formandens beretning. *Aage Lauritsen* understregede, at afholdelse af udflugter var et værdifuldt led i det historiske arbejde. Han fremhævede også betydningen af, at lokalhistorie blev skrevet sådan, at den var rettet mod det brede folk. – *Ole Sørensen*, formanden for Dansk Historielærereforening, kommenterede spørgsmålet om lokalhistorie i undervisningen. Der var et stærkt behov for at inddrage lokalhistorie i undervisningen i folkeskolen; men der var mangel på egnede materialer. Det var nødvendigt med tilskyndelse og vejledning fra centralt hold.

Både hans forening og de to historielærerforeninger for gymnasieskolen og for seminarierne ønskede arbejdet med lokalhistorie i undervisningen fortsat i DHF's regie. Det kunne arrangeres uden væsentlige udgifter for DHF. – *Anna Esbech* fandt, at man burde tænke på, at vække interessen for lokalhistorie allerede i børnehaverne. – *Poul De-denroth-Schou* kommenterede formandens udtalelser om museerne. Han fandt ikke, at museerne løsnedes så meget fra lokalsamfundene; f.eks. var de engageret i arbejdet med fredningsplaner. Der var dog nok tale om, at karakteren af det lokale engagement havde ændret sig. – Derefter godkendtes formandens beretning.

I tilslutning til formandens beretning aflagde Knud Prange følgende beretning om Lokalhistorisk Afdelings arbejde:

Lokalhistorisk instituts virksomhed 1981-82

Penge er som bekendt ikke noget man taler om – underforstået: det er noget man har – men når man nu ikke har dem, så bliver man desværre nødt til at tale om dem. Lokalhistorisk Institut blev som bekendt oprettet på initiativ af Dansk historisk Fællesforening, og jeg vil derfor her i min orientering om instituttets arbejde, understrege, at nu er vore bevillinger ved at være *aldeles* utilstrækkelige. De er aldrig blevet hævet i takt med priserne, men i år er vi blevet udsat for kraftige nedskæringer, for en enkelt kontos vedkommende på 33%.

Det er ikke specielt Lokalhistorisk Institut, der er blevet ramt. Nedskæringerne gælder Københavns Universitet som helhed, og da de fordeles procentvis, rammer de altså alle instuttes med nogenlunde samme kraft. Da Lokalhistorisk Instut blev oprettet i 1970 kostede det 60 øre at sende et brev, og en studentermedarbejder fik 15 kr. i timen. Nu er portoen 2 kr. og studenten får godt 50 kr. Denne stigning til det 3- eller 4-dobbelte gælder nogenlunde alle vore udgifter. Dengang var de samlede bevillinger til driften, rejser og medhjælp 25.000 kr. om året – instituttet får ikke nogen flyvende start, sagde DHF's daværende formand, Olaf Olsen. Hvis bevillingerne var fulgt med priserne, skulle vi i dag have haft mellem 75.000 og 100.000 kr., men vi har nu præcis 29.400 kr.! Selv uden pessimisme er det ikke svært at forudsæ den dag, hvor vi må opgive at have telefon. Universitetets konto for timelønnet studentermedhjælp er under afvikling og skal være ophævet inden 1988. Det sker for at universitetet kan undgå at afskedige sit faste personale, men da instituttet ikke har noget som helst kontorpersonele, men altid har været henvist til at benytte sig af studentermedhjælpere, vil denne udvikling være fatal for os.

Denne jamren må ikke misforstås, men kendsgerningerne bør komme frem ved denne lejlighed – også fordi jeg gerne tager mod gode råd og nye idéer. Den dårlige økonomi har imidlertid ikke ødelagt arbejdsglæden og humøret, men den sætter unægtelig grænser for instituttets aktiviteter og

muligheder. Gennem de to sidste semestre har jeg haft undervisning i arkivkundskab for historiestuderende. Timerne er disponeret sådan, at de studerende bruger størsteparten af tiden til at løse en række bestemte opgaver, hvorved deltagerne får en betydelig erfaring i at bruge arkivguider og registraturer og trænes i praktisk arbejde med arkivalier. Der meldte sig så mange studerende at de ikke kunne være i lokaltet, så timerne måtte dubleres. Det giver unægtelig noget ekstra arbejde, men skam få den, der ikke er glad over en sådan tilslutning. Det betyder jo, at en endnu snes vordende historikere har kendskab til, og interesse for lokalhistoriske problemstillinger.

En håndfuld studerende har skrevet eksamensopgaver til instituttet – alle med endog særdeles fine resultater – men der er særlig grund til at fremhæve nogle spændende specialeafhandlinger. Den ene handler om låntagningen i Præstø 1695-1801 og er en minutløs undersøgelse af hvem der lånte penge ud til hvem, hvor store lånene var, hvor længe de løb osv. To andre studerende har slået sig sammen om i fællesskab at undersøge hvem der har skrevet artiklerne i de amtshistoriske årbøger, lige fra starten og frem til i dag. Denne undersøgelse har givet mange og overraskende resultater. Jeg vidste i hvert fald ikke, at af de ca. 4.000 forfattere, der har optrådt i vore årbøger, er det en meget lille kreds, nemlig kun 146 personer, som har skrevet ikke mindre end 44% af de mange sider. Alle de 3 nævnte undersøgelser kunne fortjene at blive offentliggjort.

En væsentlig del af instituttets arbejde henvender sig til kredse uden for universitetet. Der har således været afholdt en del foredrag i foreninger og for bibliotekarer, som har deltaget i kurser på Danmarks Biblioteksskole. Emnerne er varierede: Orientering om instituttets arbejde, Nye fund under Viborg Domkirke, Studiet af dansk lokalhistorie siden 1960 og De sidste 25 årgange af Historiske Meddelelser om København. Det sidstnævnte foredrag kommer i øvrigt på tryk her til efteråret.

Blandt mange andre – og tildels meget tidkrævende – opgaver kan nævnes, at instituttet stadig er impliceret i arbejdet med at færdiggøre den stærkt omarbejdede udgave af Lokalhistorisk Håndbog. Jeg har også været tilsynsførende ved et meget nyttigt arbejde, der er udført af en af instituttets tidligere studentermedarbejdere. Det drejer sig om udarbejdelsen af et register til de første 25 bind af Fortid og Nutid, dvs. perioden 1914-1974. Registeret dækker såvel forfattere, som titler, emner og anmeldte bøger, så det har været et ret omfattende arbejde, men nu foreligger der altså et manuskript på 250 sider.

Meget andet kunne trækkes frem, men jeg vil blot nævne endnu en aktivitet. For 14 dage siden kom jeg hjem fra det 4. nordiske, lokalhistoriske seminar, som denne gang blev holdt i Sverige. Dette nordiske samarbejde, der i sin tid startede på dansk initiativ, er efterhånden blevet en institu-

tion. Hvert 3. år samles en række nordiske forskere, der har beskæftiget sig med lokalhistoriske problemer, til drøftelse af et udvalgt emne. Denne gang var temaet: Lokal praksis på det sociale område i de nordiske lande ca. 1800–1920. Efter en indledende runde om lokaladministrationens skiftende former, var der sat en halv dag af til drøftelse af hvert af emnerne: skolevæsen, sundhedsadministration og fattigforsorg. De danske indledere var arkivar Harry Christensen, professor Vagn Skovgaard-Petersen og cand.mag. Knud Erik Madsen. Endelig var der den sidste eftermiddag en drøftelse af: Lokalhistorien i dagens kulturliv, og her var det mig der leverede det danske oplæg. Ikke mindst hvad det sidste emne angik, viste der sig betydelige forskelle mellem de nordiske lande. Ligesom ved de foregående seminarer vil der blive udsendt en trykt rapport med gengivelser af mødets mange oplæg. I 1985 er det igen Danmarks tur til at arrangere seminar, vi må så blot håbe at Instituttet til den tid har så mange bevillinger tilbage, at vi kan klare det forberedende arbejde.

Vi ligger selvfølgelig ikke på den lade side når det drejer sig om forsøg på at skaffe ekstra bevillinger. Der er blevet skrevet adskillige ansøgninger i årets løb, men desværre inkasseret lige så mange afslag. Universiteterne har netop fået bevilget ministerielle midler til at arrangere såkaldt humanistisk servicevirksomhed. For et par dage siden afsendte vi vores ansøgning om at ansætte en medarbejder på halv tid til at løse en bred vifte af lokalhistoriske serviceopgaver over for enkeltpersoner, foreninger og institutioner. Vi har også ansøgt universitetet om ekstraordinær forhøjelse af vores studentermedhjælpskonto. Og når jeg kommer hjem fra dette møde går der endnu en ansøgning af sted. Det er ikke godt at vide så nogle af disse tidkrævende nødværgeforanstaltninger giver resultat, men selv i heldigste tilfælde vil der blot være tale om at lappe på en udvikling, der har været ugunstig i 12 år. Derfor endnu en gang: gode idéer og kraftig støtte modtages med begejstring.

DHF's styrelse havde stillet forslag til en ændring af vedtægternes § 6, stk. 3, første sætning: »Fællesforeningens regnskab revideres af to revisorer, hvoraf den ene skal være statsautoriseret«. Sætningen var foreslået ændret til: »Fællesforeningens regnskab revideres af to revisorer«. Begrundelsen for ændringsforslaget var, at den statsautoriserede revisor skulle have et stort honorar, for tiden 7000 kr., for at revidere regnskabet. Vedtægtsændringen blev godkendt med overvældende majoritet, idet der kun var én stemme imod.

3. Forelæggelse af revideret regnskab

Kassereren Chr. Petersen gennemgik regnskabet for 1981, der godkendtes.

4. Fastsættelse af kontingent

Det blev vedtaget, at de direkte medlemmers kontingent skulle være uændret 200 kr. i 1983, mens de tre sektioners kontingent blev sat op fra 12.000 kr. til 12.900 kr.

5. Indkomne forslag

6. Valg af formand og kasserer

Formanden Vagn Dybdahl og kassereren Chr. Petersen genvalgtes.

7. Valg af to styrelsesmedlemmer

Jørgen Slettebo havde ikke ønsket genvalg. Knud Prange genvalgtes. Efter forslag fra Vagn Dybdahl nyvalgte arkivleder Jørgen Dieckmann Rasmussen, Esbjerg, som medlem af styrelsen.

8. Valg af revisor

Chr. Petersen foreslog valg af bankdirektør Anders Larsen, Randers, som revisor, og Erik Andersen, Randers som revisorsuppleant. Forslagene blev vedtaget.

9. Eventuelt

Jørgen Østergaard ankede over, at dagspressen ikke altid respekterede ophavsretten til historisk arbejde. Verner Bruhn understregede, at man skulle stå fast på copyright-reglerne.

Årsmødedeltagerne havde rig lejlighed til at deltage i meget andet end de fire repræsentantskabsmøder.

På Askov Højskole havde Lokalhistorisk Arkiv i Vejen og Museumsforeningen for Vejen, Holsted og Brørup arrangeret en meget instruktiv udstilling om højskolens historie. Den 28. august holdt Vejen Kunstmuseum og de lokalhistoriske arkiver i Vejen, Brørup og Holsted åbent hus. Om eftermiddagen den 28. august var der to arrangementer. Bibliotekar Kirsten Korup viste rundt i Askov Højskoles bibliotek med dets store samlinger om højskolehistorie, og arkitekt Rudi Lynggaard stod for en byvandring i Vejen. Den indledtes med et lysbilledforedrag på højskolen om stationsbyen Vejens udvikling.

Om søndagen den 29. august deltog knap 150 af årsmødedeltagerne i en særdeles vellykket udflugt, arrangeret af Historisk Samfund for Ribe Amt, Ribe Amts Museumsråd og Ribe amts lokalhistoriske arkiver. De tre guider var Aino Kann Rasmussen, Verner Bruhn og Søren Manø Hansen. Udflugtens formål var at give en introduktion til det sydvestjyske landskab og at illustrere de folkelige bevægelser. Deltagerne så bl.a. mejerimuseet i Hjedding. Det længste ophold blev gjort i kulturhuset i Ølgod, hvor Ølgod museum, Lokalhistorisk Arkiv

og konserveringsanstalten for museerne i Ribe og Ringkøbing amter havde til huse. I museet var der arrangeret en udstilling i anledning af andelsmejeribrugets 100-års jubilæum. Ved frokosten i kulturhuset gav Ølgod kommune gæstfri en øl og en snaps til deltagerne, og formanden for Ribe amts

kulturudvalg Niels Chr. Madsen fortalte om kulturhusets virke. – Udflugten, der begunstigedes af smukt vejr, sluttede punktiligt ved togafgangen om eftermiddagen.

Dorrit Andersen

Regnskab for året 1981

1. RESULTATOPGØRELSE FOR TIDEN 1/1-31/12 1981

<i>Spec.</i>	<i>kr.</i>	<i>kr.</i>
Kontingenter,		
Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver	8.000	
Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger	11.967	
Dansk Kulturhistorisk Museumsforening	8.000	
Andre	7.683	35.650
		<hr/>
1 Tilskud til foreningen		54.253
Årsbibliografien,		
salg		406
		<hr/>
		90.309
Omkostninger,		
forsikringer	75	
honorarer	3.000	
kontoromkostninger, København	6.782	
porto og telefon	5.865	
revision- og regnskabsmæssig assistance	7.000	
repræsentation og gaver	1.149	
årsmødet	-3.439	
møder og rejser i øvrigt	10.743	
diverse	257	
bogføringsdifference	-105	31.327
		<hr/>
		58.982
2 Fortid og Nutid	27.593	
3 Salg af bøger	61.391	88.984
		<hr/>
		30.002
Renter,		
udgifter	6.590	
- indtægter	825	5.765
		<hr/>
UNDERSKUD		35.767
		<hr/>

2. BALANCE PR. 31. DECEMBER 1981

<i>Aktiver</i>	<i>kr.</i>	<i>kr.</i>	<i>kr.</i>
Likvide midler,			
postgiroindestående nr. 5 08 62 64		1.136	
Provinsbanken i Randers, konto nr. 4069572		280	
Provinsbanken i Randers, konto nr. 1057711		5.305	6.721
		<hr/>	
Likvide midler vedr. tilskud, reserveret til særlige formål,			
Provinsbanken i Randers,			
konto nr. 4069580 (Danske Seglmærker)		449	
konto nr. 1056788 (Årsbibliografien)		5.776	
konto nr. 1003101 (Håndbog for lokalhistorikere)		24.934	31.159
		<hr/>	
Tilgode Kulturministeriet			35.000
Diverse tilgodehavende			19.305
Tilgodehavende moms			3.946
Mellemregning med Fællesekspeditionen			1.959
Depositum Fællesekspeditionen			1.000
			<hr/>
			99.090
			<hr/>

	kr.	kr.	kr.
<i>Gæld og egenkapital</i>			
Forudindbetalt kontingent (S.L.F.)			12.000
Skyldige omkostninger			7.000
Skyldig trykning og bogkøb			29.716
Gæld til D.H.F og S.L.F.'s støttefond af 1884			17.253
Gæld til Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger			17.253
Danske personnavne i nyere tid, Carlsen-Langes legat (tilskud)			7.000
Gæld vedr. Danmark, Historisk Billedbog (16 Amtshistoriske foreninger)			36.039
Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk, afholdte udgifter		222.868	
– indgået,			
Forskningsrådet (tilskud)	kr. 71.820		
Kulturministeriet (tilskud) (1981 kr. 20.000)	kr. 60.000		
Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse (tilskud)	kr. 15.000		
Carlsberg Mindelegat (garantikapital)	kr. 100.000		
renter	kr. 982	247.802	24.934
Årsbibliografien, afholdte udgifter		32.401	
– indgået,			
Forskningsrådet	38.118		
renter	59	38.177	5.776
			156.971
Kapital, (negativ), saldo pr 1/1 1981		22.114	
+ underskud iflg. resultatopgørelse		35.767	57.881
			99.090

Det kan oplyses, at alle aktiver (excl. boglager) og gældsforpligtelser samt alle indtægter og udgifter er medtaget i årsregnskabet.

Randers, den 26/5 1982.

Vagn Dybdahl, formand Chr. Petersen, kasserer

Årsregnskabet, der er i overensstemmelse med bogføringen, er revideret af os. Der er i 1981 ændret regnskabsprincip, idet bestyrelsen har besluttet at boglageret optages i regnskabet til kr. 0. Boglageret pr. 1.1.1981 androg efter nedskrivning kr. 123.322. Principændringen har forringet dette årsresultat.

Diverse tilgodehavende kr. 19.305 er afstemt med foreviste opgørelse. Der er i 1981 afskrevet kr. 4.537. Endvidere har vi måttet udligne en bogføringsdifference på kr. 105.

Revisionsfirmaet J. C. Nørgaard
Randers 2. april 1982

Peter Kr. Iversen
Åbenrå 16. juni 1982

3. SPECIFIKATIONER TIL RESULTATOPGØRELSEN

1	<i>Tilskud til foreningen:</i>	kr.	kr.
	Dansk Historisk Fællesfond		2.000
	Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger		17.253
	Kulturministeriet, tidsskrifter og selskaber		35.000
			<hr/>
			54.253
			<hr/>
2	<i>Fortid og Nutid:</i>		
	Salg		151.491
	Tilskud Forskningsrådet		20.000
			<hr/>
			171.491
	Trykning	153.494	
	Forfatterhonorarer	13.030	
	Administrationsomkostninger	5.566	
	Reklame	4.317	
	Forsendelse	17.642	
	Renter	767	
	Tab på debitorer	4.268	199.084
			<hr/>
			27.593
			<hr/>
	UNDERSKUD		
3	<i>Salg af bøger:</i>		
	Salg af egne bøger		56.259
	Salg af Danmark Historisk Billedbog		50.348
	Kommissionssalg		2.299
			<hr/>
			108.906
	Fællesekspeditionen	6.086	
	Lønninger	2.606	
	Forsendelses- og incassationsomkostninger	5.116	
	Tab på debitorer	269	
	Køb af kommissionsbøger incl. afregning til S.L.F.	32.898	
	Boglager pr. 1. januar 1981	123.322	
		<hr/>	
		170.297	
	Boglager pr. 31. december 1981	0	170.297
		<hr/>	
	UNDERSKUD		61.391
			<hr/>